

(המשך מעמוד 13)

הגורליות באסיפה) הציג נראה באופק. אנית המלחמה "פוטמקין" מטעינה את תותחיה, מאותתת: "חברים, הצטרפו אלינו." אין תשובה. "פוטמקין" מכ' ונת את תותחיה, מאותתת שוב, כש' דגלה האדום מתנוסס ברות. לבסוף -- חשובות חיוביות מכל הצדדים. צוותי אניות הצי עומדים על הסיפון ומריעים לכבוד "פוטמקין" השטה ביניהן בבי' סחון.

הבאתי את תמצית הסרט הקצר הזה כדי לתת לקרא מושג, ולו גם קלוש מאד כי סרט על הגיר אינו אלא צלו החור, מן הכוח הרגשי והרעיוני העצום הצפון בו. "פוטמקין", כמו מרבית הסרטים הסובייטיים, הוא סרט תעמולה, אולם אינשטיין הצליח לעשותו תעמולתאמת, כלומר -- יצירה אמנותית ואנושית.



ריאודור  
הסיגריה לדורנו הגא  
אחים בזרנו בעמ

העשרים, את אותו האגף השמאלי (מי' סודו של דויגה ירשוב) של הקולנוע הרוסי. לאגף הזה השתייכו גם קוזני טסב וטראבורג, דובשנקו, ארמלר, טר' אוברג הצעיר ואחרים. כיום כותב פודובקין על אותה התקו' פה: "כל אנשי הסרט הסובייטיים עב' דו או במרץ נעורים, אולם הם היו עדיין חסרי ניסיון. וחוסר הניסיון שלהם גרם רעה רבה, כי השאר את הדלת פתוחה להשפעה המרעילה של האמנות הבורגנית. ביצירותיו הראשונות ראה הבמאי חילציובי, כצורה הסרטאית האי' דאלית את העלילה הבלשית הסרת המור' בן, החיצונית לגמרי. קוזניטסב וטר' אוברג יסדו בלינגרד להקה בשם "בית' החרושת לשחקנים אקצטריים". בבית' חרושת" זה התכוננו לגשש שחקנים ולי' יצר סרטים שיהיומו לא הקהל בצו' רתם המשונה. אינשטיין הצעיר בסרטו הראשון "שביטה" נכשל בלהטוטים סר' טיים פורמליסטיים..."

ריאיונים פוציאליסטי

כך כותב פודובקין. מהו "הריאליזם הסוציאליסטי" שהוא ההגדרה הרשמית לאמנות הסרט, כמו לכל האמנויות האחרות, בברית המועצות? אני מצטט את קתרין דה לה רוש, ההיסטוריונית של הסרט הסובייטי: "זו' הי אמנות שמקורה בחיי החברה בכ' ללה ושהיא נועדת לחברה בכללה."

כיום עומד הסרט הסובייטי על רמה טכנית גבוהה מאד. הסרט הצבעוני הסובייטי הוא הטוב שבעולם. סרט התבליט הסובייטי נחשב לשיא חדש בטכניקה של הקולנוע. כמות הסרטים המיוצרים בברית המועצות גדלה וזור' לכת משנה לשנה, ורוב הסרטים החד' שים הם בצבעים, אולם ענקים כאנו' שטיין אין כיום לסרט הרוסי. אפילו פודובקין הגדול נאלץ לצעוד בתלם. "ארמירל נחיימו ב", סרטו האחר' רון, הוא עודות לירידתו של אמן. מה תתן בעתיד בריית המועצות. לשע' בר בית יוצר לאמנים מהפכניים כשדה הסרט?

פודובקין

ניסיונותיו של אינשטיין, בעיקר בע' ריכה ראינועית, שימושו הדרמטי בקצב התחלומים, סלידתו מפני שחקנים מק' צועים והתוצאות המצוינות שהשיג עם שחקנים חובבים, השפיעו על הבמאים הסובייטים הצעירים.

כך אנו מוצאים את המשך עבודתו של אינשטיין אצל בסבולד פודובקין שפיתח עוד יותר את השימוש ב"מוני' טו" (עריכה). פודובקין הושפע גם מגרפיית האמריקאי וגם מאינשטיין והי' גיע למסקנה זו: "הבסיס של אמנות הסרט הוא העריכה", הלכה הנראית לנו, לאחר סרט תיאטרי כ"מסיה ורדו", בלתי מבוססת.

איך שהוא, זה היה הלך הרוחות באותם הימים, בסוף תקופת הסרט האילם, ופודובקין עשה הרבה לקידום שמו הטוב של הפילם הסובייטי בע' למ, בסרטי המצוינים, על ידי שורה ארוכה של הרצאות שנוש במערב אי' רופה ושני הספרים החשובים שכתב. פודובקין ואינשטיין היו, בסוף שנות

מוקף גן ובו אלפי פרחים. היה זה גן נהדר. אני יודע כיצד הוא נראה עכשיו אולם אז היה נהדר. דירתה היתה מרוהטת יפה. הכורסאות, השטיחים, הספה: הכל היה בגוון כהה שקט. אני הייתי חלש מחדשים וריקות פניצילין. כאשר הייתי מהלך כרובע' שעה היתה תוקפת אותי סחרחורת חולשה. שקעתי מיד באחת הכורסאות. מקלט רדיו תחת ידי. קול 'ירושלים' בתכנית שבת בבוקר. יכול הייתי לספר לך אפילו באיוו רגל נכנסה לחדר. חצאתי צרה ארוכה, שחתך עמוק לצדיה, וחולצה בהירה. לרגליה נעלית עד שחצית את כל החתול על גבי השי' טיה. שאלה אם אני רוצה לרקוד. למעשה היתה רוקת ומחבתת אותי לב אפול מסחרחורת. אחר כך שתינו תה. ישבנו יחד על הספה וריח חריף של גופה היה שופע אלי. אני הייתי אחרי חדשים של בית-חולים. רגש גרם בתוכי התעורר כנח' שול. הכרח הרגשתי לנשק; תאוה שלא יכולתי להתגבר עליה. והיא לא דחתה אותי.

החזירה את כוסות התה למטבח וחזרה, ישבה לידי על הספה כשחלוק כחולצה לבד לגופה. היה מאוחר. צריך היית לחזור. הילד ביקשה ממני שאבוא בעת הפנאי. משום מה לא באתי עוד. זאת לא אוכל אף להסביר, כי אני עצמי איני יודע'. זינטר היה שותף עדיין כשואף-רוח או אולי קבץ מחשבותיו נוסתבכו. הם היו מביטים זה בפני זה. קרן שמש פרצה לחדר בעד צוהר החלון והאירה שמיתכו של וינטר, אולם כעבור רגע נעלמה שוב והחדר שב והאפיר.

כל הענין נשכח מלבו של סמי, אלא שיום אחד, שבועות מספר אחרי שיתחו עם אותו של חיים, יצא מאוטובוס במהירות; גשם טרד כל אותו שבוע. סמי חיפש מחסה בכניסתו של בית. לא חסר הרבה והיה דורס אשה, שעמדה שם. -- "סליחה" -- התנצל. "הלו מרי, כמעט ולא הכרתך" -- קרא בהפתעה. -- "שלום" -- השיבה בחיוך לא בטוח. -- "מה שלום חיים וינטר" -- שאל סמי כדי להזכיר לה את זהותו. נראה שזוכרה ואמרה: -- "הוא חור לבית-החולים". אחר כך הניעה ראשה והוסיפה: -- "הוא כבר לא יבירא לעולם".

קולה היה שקט מאוד, קבוע סמי, בנסותו לרדת לסוף כנותנה. הגשם פסק לרעש. היא התנצלה והלכה לת. וסמי המשיך בדרכו. העולם הזה, מ' 638

אשתדל לבוא מחר" -- הפטירה קלושות ונעלמה מהחדר. לאחר האוכל, יצאה אף היא. שררה דממה שהופרעה רק על ידי רעש האוכלים.

חיים וינטר שכב על צדו, נשען על מקעה מיי' טהו. שמיתכו מופשלת מעט ומגלה פיגימה פתוחה שמתחתה בצבעו שערות חזונו מגוון הברזל. עצמות זהו בלטו בעד לעור גופו הכחוש. הוא נראה חולני מן הרגיל. לפניו על מגרת החולים הנמוכה, מונח היה לוח דמקה. יריבו למשחק, סמי, היה מחשב אותה שעה את צעדו הבא. חיים, מאידך היה מניע את כליו במהירות מבלי להרהר כלל, ניכר בו שהוא מעונין להפסיק את המשחק. לאחר שסמי הגיע לית' רון כוחות גדול, נכנע חיים. אסף את הקוביות והי' ניתן בצד הלוח. בתנועה האומרת שאינו רוצה בסי' בוב נוסף, סמי מתח את גופו מתחת לשמיכה והניח לאבריו להחליץ מעט לאחר שהיו כסופים כל הבוקר אל לוח המשבצות.

שכנו חיים היה שקוע במחשבה ועיניו נעוצות בחלל. -- "על מה אתה חושב?" -- שאל סמי. לא מהיותו סקון לדעת את מחשבות רעהו אלא כטכסיס לפתוח בשיחה.

-- "במרי" -- ענה חיים לאחר חצי דקה של דממה. סמי העיף מבט בשכנו, כדי לבחון את מידת הרצינות בה נאמרו הדברים. -- "אל תסתכל ככה. אני מדבר ברצינות. על מרי חשבת. -- אחרים מבלי שהתן ראשו. כאילו היה מרגיש את מבטו של סמי הנעוץ בו. עמוק בתור' כו שמר סמי חיבה למרי. אלא שבזו היה לגלות את הדבר בפני רעו הגדול ממנו. לכן הביט בו בתמהון.

-- "הכרת אותה לפני שבאת לבית חולים" -- ניחש סמי. -- "לא" באה התשובה כשמבטו תקוע עדיין מלפניו. הוא הסתובב כלפי סמי. "לא הכרתה קודם. אבל היא ספלה בי כשבאתי לבית החולים בפעם הראשונה. אחרי שעזבתי את בית-החולים הזמינה אותי לביתה. הייתי אז כשני חדשים בבית החולים. חודש שלם התזיקו אותי מחשב שהקדחת תחזור. היא חזרה אמנם, אבל מאוחר יותר. כעבור למעלה מחודש. היה זה יום שבת. בוקר נפלא היה בחוץ: השמש חיממה את האוויר החריף. הפרחים בלבבו ודומה גם אני שרוי הייתי באוירת חג. ביתה היה

י מ י ס ג ר י ר  
(המשך מעמוד 12)

עייפה, חיוכה היה לאה מאוד שעה שנכנסה בהיסוסים לחדר. אחרי שעת הביקור המקובלת. שעה השאטני נראה זהה מעט באור הקלוש של החדר. שתי שקות שחורות נמתחו לה מתחת לעי' גיה. ספק חאקי ספק אפור לבושה היתה מדי צבא, אשר טשטשו עוד יותר את דמותה. מאוחר יותר התברר לו לסמי, כי זאת אשתו של חיים וינטר. למעשה לא עברו יותר מאשר שניות ספורות עד שנשמעה קריאתו של חיים: -- "אתי!" -- היתה זו עקקה חגיגית משונה. היא נודעצה ולו כהרף עין לשמע הצליל המזויף של קולו וניגשה אליו במהירות. כאילו רצתה למנוע אותו קרא בשמה פעם נוספת. היא הביטה בו בדאגה, שאלה לשלמו.

-- "אמרת שתבואי בשש. חשבתי שלא תבואי." -- היא השיבה לו דברי התנצלות סמי לא הצליח לקלוט אותם. חיים היה רכון אליה כשהוא מחויק בכף ידה. היא ניסתה להשתמש מחביקתו. הסתכלה במהירות לעבר סמי, ברור היה שאינה מרגישה עצמה נוח מהתנהגותו של בעלה. לאחר שנכחה לדעת שסמי וגם שאר אנשי החדר כמעט שלא שמו לב אליהם, ליטפה בזהירות את מצח בעלה.

סמי היה משער שחיים אומר אותם דברי חיבה, שהיה משמיע במשך היום בהודמוניות שונות. אשתו היתה שומעת אותם במין רוח של הרגל, ודמה שלא האמינה בכנותו. בחרז נולק אור השמל. היא ניסתה ללכת, אלא שעייכב בידה. היה מבקש ממנה שתבוא גם מחר. היא לא הבטיחה לו בטענה שעליה לעבוד עד שעה מאוחרת: -- "אם אספיק לגמור את תפקידי לפני שש, אבוא" -- אמרה.

עדיין היתה בחדר שעה שמרי נכנסה לחדר ומגשי הארוחה אתה. תחילה מדדה את חומם של החולים, בדקה את הדופק. בחיוך קריר ברכה את אשתו של חיים לשלום. ביקשה את סליחתה ונתנה לו את המרחום. אשתו רצתה ללכת. שעה מאוחרת. חיים עם המדחום בפיו רמו לה לחכות רגע עד שיגמור למוד את החום. מאחר שלא יכול היה לזכור השתררה שתיקה לא נעימה בחדר. מרי היתה מחויקה בידו ובזוקת את הדופק ואילו אשתו היתה נבוכה והשתדלה שלא לפגוש במבטי עיניה. לאחר מספר שניות קמה ממקומה.